

"INNOVATIVE ACHIEVEMENTS IN SCIENCE 2025"

MUSIQA SAN'ATIDA YANGI PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR QO'LLANILISHI.

Ibragimova Nilufar Adxamovna

GulDu v.b. dotsenti. Telefon: +998972480575

Annotatsiya: Mamlakatning jaxon hamjamiyatida egallagan o'rni intellektual salohiyati bilan belgilanadi. Bugungi kunda inson va jamiyat ehtiyojlarini qondirishni tobora takomillashib borayotgan texnologiyalarsiz tasavvur qilib bo'lmaydi. Buni rivojlangan mamlakatlar tajribasi misolida ko'rishimiz mumkin.

Kalit so'zlar: pedagogik texnologiyalar, tovush, qobiliyat, musiqa ta'limi....

Malumki, ta'lim tizimini isloh qilish jarayoni mamlakatda amalga oshirilayotgan ijtimoiy-iqtisodiy islohotlarning zarur omili hisoblanadi. Aynan davlatimiz rahbari tashabbusi bilan respublikamizda milliy musiqiy ta'limni isloh qilish maqsadida musiqa sohasida qator qarorlarning qabul qilinishi ta'lim to'g'risidagi islohotlarning asosiy strategiyasini ko'rsatib berdi. Shu o'rinda musiqa ta'limi tizimiga yangi innovatsion g'oyalarni olib kirish va zamonaviy yondashuvlar orqali musiqa sohasini yanada rivojlantirish shu kunning dolzarb muammolaridandir.

Zamonamiz taqozosi bilan musiqa darslari yanada qiziqarliroq bo'lishi uchun ularni innovatsion va pedagogik texnologiyalarni qo'llash yaxshi natija bermoqda. Shu o'rinda shuni ta'kidlash kerakki, XX asr o'rtalarida o'quv jarayonida "texnologiya" so'zi – faqatgina darslarda texnik vositalarni (kompyuter, magnitola, televizor va hokazolarni) qo'llashni nazarda tutar edi. Hozirgi kunda bu so'z keng ma'noda qo'llanilib, darsni tashkil etishning samarali usul va vositalari majmui hamda o'qituvchi –pedagogning kasbiy mahorati kabi tushunchalar bilan yanada mazmunan boyitilib bermoqda.

Innovatsion texnologiyalar, pedagogik va axborot texnologiyalarini o'quv jarayonida qo'llashga bo'lgan qiziqish, e'tibor kundan-kunga kuchayib bermoqda. Bunday bo'lishining sabablaridan biri, shu kungacha an'anaviy ta'limda o'quvchi-talabalarni faqat tayyor bilimlarini egallashga o'rgatilgan bo'lsa, zamonaviy texnologiyalar ularni egallayotgan bilimlarini o'zlari qidirib topishlariga, mustaqil o'rganib, tahlil qilishlariga, hatto xulosalarni ham o'zlari to'g'ri keltirib chiqarishlariga o'rgatadi.

Umumta'lim maktablarining "Musiqa madaniyati" darslarida o'quvchilarni musiqa savodxonligiga o'rgatish uchun o'qituvchi ko'rgazmali qurollardan va AKT lardan foydalanmog'i zarurdir, lekin ko'pgina pedagog va olimlar ko'rgazmali qurollar va texnika vositalaridan foydalanishning afzalligini aytib o'tgan bo'lsalarda, bu vositalardan darsda foydalanishning etarli imkoni yo'qligini nafaqat umumta'lim maktablarida, balki oliy o'quv yurtlarida ham kuzatish mumkin. Xattoki, ba'zi bir umumta'lim maktablarida "Musiqa madaniyati" faniga ajratilgan sinflar, fortepiano cholg'usining yo'qligini, bor bo'lsa ham fortepiano cholg'usining nosozligini ko'ramiz. Shularni hisobga olib ko'rgazmali qurollar va

"INNOVATIVE ACHIEVEMENTS IN SCIENCE 2025"

texnika vositalaridan unumli foydalanish to'g'ri yo'lga qo'yilsa, maxsus "Musika madaniyati" sinflari tashkil qilinsa, cholg'u sozlari soz va etarli bo'lsa, o'quvchilar musiqa cholg'u asboblarini, ularning ovoz tembrini, qo'shiq va kuylarga xos badiiy tavsifni va dars bilan bog'liq boshqa materiallarni puxta o'zlashtirish orqali musiqa madaniyatiga ega bo'ladilar. Bu muammolarning echimini topish uchun avvalo xalq ta'limi rahbarlari, ota-onalar kengashi va homiy tashkilotlar rahbarlari birlashib, maktablarning moddiy bazasini mustahkamlash choralari ko'rishlari zarur. Aks holda o'quvchilarning musiqiy – estetik didi ularning yosh va individual xususiyatlariga mos o'zbek xalq musiqasi, kompozitor va bastakorlarning yuksak badiiy asarlari emas, balki musiqiy mantiqiy mazmuni sayoz, umri qisqa, "zo'raki" qo'shiqlar vositasida shakllanishi muqarrardir.

Pedagogik texnologiyalarning samaradorligi musiqiy ta'limni ma'lum maqsad asosida, shuningdek, maqbul shakl, usul va vositalar yordamida tashkil etilishi bilan ta'minlanadi. Jumladan: texnik vositalar, komp'yuter va boshqa musiqiy cholg'ular uslublari, ko'rgazmali jixozlar, amaliy mashg'ulotlar, pedagogik va psixologik vositalar, ilg'or o'qituvchilarning ilg'or tajribalari, darslarning noan'anaviy shakllari, baxolashning yangi tizimi kabilar pedagogik texnologiyalar samaradorligini aniqlashning muhim mezonlari bo'lib xizmat qiladi.

Pedagogik texnologiyalar jarayoniga e'tibor berishning muhimligi quyidagilardan iborat:

1. O'quvchida musiqiy o'quv qobiliyat hamda ijrochilik malakalari rivojlanadi;
2. O'quvchida "musiqiy did" madaniyati ortadi;
3. Musiqiy asardagi turli-tuman musiqiy ohanglar, turli ovozlarning farqiga eta oladi;
4. Jamoa bo'lib o'ynalganda o'quvchilarning musiqiy xotirasi va musiqiy eshitish qobiliyati shakllanib boradi.
5. Shu faoliyatga doir qo'llanmalar yaratish zarur;
6. Har bir musiqiy ohang uchun o'yin turi tanlash kerak;
7. Sinf dan va maktabdan tashqari bo'lib o'tadigan musiqiy tadbirlarda interaktiv o'yinlar chiqishlarini ko'proq tashkil etish;

Bu jarayonning asosiy tomoni shuki, umumta'lim maktablari "Musika madaniyati" darslarining "pedagogik texnologiyalarni qo'llash" qismiga juda keng o'rin berilgan, ularni to'laqonli o'tish juda muhimdir. Agar "Musika madaniyati" darslarining "pedagogik texnologiyalarni qo'llash" jarayoni talab darajasida shakllantirilsa, o'quvchilarda musiqiy didning va jismonan sog'lomligi shakllanishining samaradorligi oshadi. Shu jarayon orqali bizning milliy musiqa boyligimiz, mumtoz qo'shiq kuylarimiz kelgusi avlod ongiga chuqur singib borishi amalga oshadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Azizxo'jaeva N.N. "Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat" T., 2006
2. Qosimova Z. "Ta'lim texnologiyalari". T., "Tafakkur qanoti" 2014

"INNOVATIVE ACHIEVEMENTS IN SCIENCE 2025"

3. Ishmuhammedov. R.Abduqodirov. A.Pardaev.A. "Tarbiyada innovatsion texnologiyalar" T., 2010